

Viktig om det åndeliges plass i den profesjonelle samtalen

Torill F. Danbolt, Grethe Nordhelle, red.
Åndelighet – mening og tro
 Utfordringer i profesjonell praksis. 245 s,
 tab. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2012.
 Pris NOK 349
 ISBN 978-82-05-42390-9

Undertegnede har noen fordommer som leserne må være klar over før de leser denne anmeldelsen. Jeg er allmennreligiøst orientert og mener at det hellige må få større plass i all hjelpende virksomhet. Jeg tror imidlertid ikke på en transcendent guddom eller guddoms-kraft som har en plan eller mening med livet vårt eller med livet på jorden. Det nærmeste jeg kommer en gudstro, er et panteistisk ståsted og en tilhørighet i noe som er større enn meg selv. Helge Hognestads formulering, «Gud i mennesket», er det nærmeste jeg kommer gudstroen.

Torill Danbolt og Grethe Nordhelle har redigert en antologi om berettigelsen av å gi rom for den åndelige dimensjonen i profesjonelle samtaler, og om hvordan trosmessige og spirituelle temaer kan ivaretas i slike dialoger. Målgruppen er ikke eksplisitt angitt, men forfatterne kommer fra klinisk psykologi og fra helse- og sosialfagene. Boken har imidlertid stor relevans også for leger.

Bidragstyperne gir stoff til 15 kapitler, hvor hver av dem er eneforfatter på hvert sitt kapittel. Stoffet kunne med fordel vært organisert tematisk på en mer oversiktlig måte, noe som ville ha lettet lesingen. Antologien starter med en interessant historisk oppsummering hvor redaktørene forklarer hvordan åndelighet er kommet tilbake som samfunnsfenomen, og som en viktig dimensjon i psykologien og i omsorgsfagene. Sekularismens og liberalitetens krav om en streng avsondring mot religiøsitet i det offentlige rom er ikke holdbart. Dette er anerkjent i offisielle dokumenter om yrkesetikk i omsorgsfag og også i offentlige dokumenter som stortingsmeldinger.

Det har imidlertid skortet på viljen til å diskutere hvordan en åndelig dimensjon i helsefagene skal ivaretas. Jeg forstår forfatterens intensjon som et bidrag til å veilede yrkesutøvere i helse- og omsorgsfag om hvordan slike samtaler kan finne sted. Kapitlene inneholder refleksjoner med bakgrunn i forfatternes kliniske praksis, men det er også kapitler med sammendrag av forskningsresultater. Det er interessant lesing. Forfatterne legger hovedvekten på hvordan man skal ivareta dette temaet der det bringes på bane av pasienter eller klienter som melder om behov for å drøfte åndelige temaer, eller som lider av religiøst fargede kvaler. Men her er også temaer som *Håp som livskraft*, og om hvordan man kan forstå psykoterapi som en hjelp til å etablere mening og tillit til en åndelig og helende dimensjon i tilværelsen.

I ett av de første kapitlene beskriver forfatteren hvilke dilemmaer som knytter seg til den sekulære liberalitetens krav om å rense det terapeutiske og offentlige rom for religiøst pregede temaer. Jeg er enig med forfatteren i at en slik fremgangsmåte er lite tjenlig fordi det fører til en distansert innstilling til det som berører oss på et dypt plan som medmennesker. Jeg er også enig i at det ligger en fare for den motsatte ytterlighet med å avvise sekularismens krav ved at vi kan gjøre helsetjenesten til en arena hvor vi kan fremme egne livssynsmessige standpunkter.

Ett av kapitlene har et innhold hvor jeg mener at forfatteren beveger seg farlig nær en slik praksis. Terapeuten får som oppgave å avsløre sammen med pasienten «skjulte, guddommelige meninger» som ligger bak ulykksalige tilskyndelser i livet. Det er for meg en farlig disiplin. Vi beveger oss da nær fortolkninger som «Guds

rettferdige vrede og straffedom». Det er mulig at jeg er for fintfølede her, og derfor har jeg tydelig flagget mine fordommer i innledningen. Jeg er på den annen side svært enig i at det er i samtalen med krenkede og traumatiserte at vi kan få størst hjelp av tilhørigheten i og tilliten til det som bærer livet og oss alle. Evne til forsoning og tilgivelse er en åndelig dimensjon som omtales på en balansert måte i ett av kapitlene.

Innholdet er lavmælt, reflektert og interessant. Boken fortjener å bli lest også av leger og medisinstudenter. Den siste delen inneholder en påstand fra begge redaktørene: «Vi trenger forskning om hvordan det åndelige aspektet kan fremmes på best mulig måte.» Jeg er ikke så sikker på det.

Eivind Meland

Olsvik legesenter
 og
 Institutt for samfunnsmedisinske fag
 Universitetet i Bergen

Nightingales arv

Mette Karoliussen
Nightingales arv – ny forståelse
 Sykepleiens kjerne – verdier, intensjon
 og handling. 294 s. Oslo: Gyldendal
 Akademisk, 2011. Pris NOK 380
 ISBN 978-82-05-41569-0

Nightingales arv – ny forståelse er skrevet om og for sykepleiere, men er meget nyttig også for andre fagområder i helsevesenet.

Den formidler viktig, ny forståelse for at livserfaringer, genetiske disposisjoner og arv sammen med andre etiologiske faktorer spiller en vesentlig rolle i hvordan pasienter opplever sine plager.

Paradigmeskiftet i medisinen med det raskt voksende fagfeltet psykoneuroimmunologi blir godt beskrevet. Forfatteren selv beskriver dette som at «informasjon flyter i kroppens biokjemiske nettverk til og fra alle systemer og som gjør det uhensiktsmessig og feil å tro på et skille mellom sinn og kropp». Hun utdypet hvor viktig det er, ikke å gjøre faget sykepleie eller faget medisin til noe reduksjonistisk. Pasienters egne erfaringer og opplevelser er viktig informasjon for å forstå kompleksiteten i ulike symptomer.

Som fastlege opplever jeg at det kan være vanskelig å forstå kompleksiteten og sammenhengen i pasienters plager. Denne boken gir et teoretisk fundament og råd om hvordan jeg kan møte en slik kompleksitet sammen med pasientene.

Jeg anbefaler den varmt til alle som jobber med pasienter.

Kristin Prestegaard

Gulset legesenter
 Skien